

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЛОГІКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
доц. Комаха Л.Г.

_____ 2017 року
« ____ » _____

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„КОМУНІКАЦІЙНА ЛОГІКА І ТЕОРІЯ АРГУМЕНТАЦІЇ”**

для студентів інституту журналістики

галузь знань **06 Журналістика**
спеціальність **061 Журналістика**
освітній рівень **Бакалавр**
освітня програма **Журналістика**
вид дисципліни **Вибір студента**

Форма навчання **денна**
Семестр **4**
Навчальний рік **2017/2018**
Кількість кредитів ECTS **3**
Мова викладання **українська**
Форма заключного контролю **залік**

Викладачі: Щербина Олена Юріївна, д.ф.н., професор кафедри логіки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: *Щербина Олена Юріївна, д.філос.н., професор кафедри логіки*

Затверджено

« _____ » _____ 20 ____ р.

Зав. кафедри логіки

_____ (проф. Хоменко І.В.)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2017 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » _____ серпня _____ 2017 року № 2

Голова науково-методичної комісії

_____ (доц. Маслікова І.І.)

« 31 » _____ серпня _____ 2017 року

Схвалено науково-методичною комісією інституту журналістики

Протокол від « _____ » _____ 20 ____ року № _____

Голова науково-методичної комісії

_____ (доц. Шевченко В.Е.)

« _____ » _____ 20 ____ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань з логіки та теорії аргументації, що передбачає розвиток та вдосконалення у студентів практичних навичок логічно правильно міркувати, критично мислити, а також, формування практичних умінь побудови аргументацій та проведення різних видів суперечок.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу.
2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію.
3. **Володіти елементарними навичками** роботи з фаховою літературою, в тому числі англійською мовою.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Комунікаційна логіка і теорія аргументації» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у 4 семестрі бакалаврату. Навчальна дисципліна спрямована на ознайомлення студентів із комунікативною функцією логіки. Вона включає в себе характеристику понять та правил виконання логічних операцій над ними, розгляд різних видів суджень та відношень між ними, аналіз форм міркувань людей, що виявляють за допомогою методу формалізації, загальну характеристику основних формально-логічних законів та їх роль у спілкуванні людей, основи теорії аргументації.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про форми (схеми, структури) міркувань, основні формально-логічні закони, основи теорії та практики аргументації, що дасть можливість їм навчитися логічно мислити, не припускаючи елементарних логічних помилок і розпізнаючи останні у міркуваннях інших людей; сприятиме формуванню полемічних навичок; забезпечить грамотну презентацію своєї позиції в різних типах діалогів та вміння критикувати позиції інших учасників спілкування.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			

1.1	предмет, головний метод та історичні етапи розвитку логіки	Лекція, семінар	Усна відповідь	5
1.2	види знаків, рівні семіотичного аналізу мови	Лекція, семінар	Усна відповідь, експрес-тестування	5
1.3	елементи теорії імен, структуру поняття і типи відношень між поняттями, логічні операції над поняттями	Лекція, семінар	Усна відповідь, експрес-тестування	5
1.4	види суджень, умови істинності логічних сполучників	Лекція, семінар	Усна відповідь, експрес-тестування, письмова контрольна робота	5
1.5	схеми дедуктивних міркувань, види правдоподібних міркувань	Лекція, семінар	Усна відповідь, експрес-тестування	5
1.6	структуру, види аргументації та критики, правила та помилки в аргументації, прийоми впливу	Лекція, семінар	Усна відповідь, експрес-тестування, письмова контрольна робота	5
	Вміти:			
2.1	виявляти головні поняття у тексті, з'ясовувати їхню структуру, встановлювати відношення між ними; логічно правильно поділяти, класифікувати, визначати поняття; знаходити помилки у поділах, класифікаціях, визначеннях і не допускати їх у своїх міркуваннях	Семінар	Письмові завдання, письмова контрольна робота	5
2.2	виявляти вид і структуру висловлювань і на підставі цього витлумачувати їх; міркувати відповідно до законів логіки	Семінар	Письмові завдання, письмова творча робота	5
2.3	визначати логічну форму міркування; робити раціональні висновки з	Семінар	Письмові завдання, письмова	5

	наявної інформації відповідно до правил та законів логіки		творча робота	
2.4	логічно грамотно будувати свої міркування й знаходити помилки в міркуваннях інших	Семінар	Самостійна робота	5
2.5	аналізувати аргументацію з точки зору схеми та структури; будувати аргументацію для обґрунтування власних тез, переконливо критикувати аргументацію опонента, уникати типових помилок в аргументації та критиці	Семінар	Самостійна робота	5
2.6	розпізнавати прийоми маніпулювання співрозмовником і протистояти їм	Семінар	Усна відповідь, самостійна робота	15
	Комунікація:			
3.1	демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Семінар	Обговорення проблемних питань курсу, участь у турнірі сперечальників	5
3.2	грамотно презентувати свою позицію стосовно обговорюваної теми	Семінар	Презентація самостійної роботи, участь у турнірі сперечальників	10
3.3	брати участь у фахових дискусіях у процесі аудиторної роботи	Семінар	Обговорення проблемних питань курсу, участь у турнірі сперечальників	5
	Автономність та відповідальність			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу з логіки та теорії аргументації	Самостійна робота	Обговорення опрацьованої літератури при підготовці до семінарських	3

			занять, при написанні письмової творчої роботи (аналізу аргументативного тексту)	
4.2	приймати самостійні рішення щодо вибору способів підготовки та побудови аргументації в публічних виступах	Семинар	Самостійна робота, турнір сперечальників	4
4.3	нести відповідальність за неангажованість оцінки публічних виступів під час турніру сперечальників	Семинар	Обговорення виступів у межах турніру сперечальників	3

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

	Результати навчання дисципліни				
Програмні результати навчання	.1	.2	.1	.1	.2

7. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1–1.6), що складає 30% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1–2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 70% загальної оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів

- семестрове оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання;

3 бали – в цілому орієнтується в питаннях теми курсу, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності.

2. Експрес-тестування:

3 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом,
1 бал – студент не в повному обсязі володіє матеріалом.

3. Письмові завдання:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно виконує практичні завдання;

3 бали – студент орієнтується лише у деяких питаннях теми з навчального курсу, виконання практичних завдань містить суттєві неточності. Демонструє несамостійність у виконанні завдань.

4. Самостійна робота:

- письмова творча робота:

15 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє прийнятність, достатність, релевантність, відсутність помилок у побудованій аргументації в самостійній роботі;

14-13 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються несуттєві неточності, помилки у побудованій аргументації в самостійній роботі;

12 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

- самостійне опрацювання проблемних питань курсу та розв'язування задач:

15 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно розв'язує задачі;

14-13 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються несуттєві неточності, помилки у розв'язанні задач у самостійній роботі;

12-9 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

8-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, неправильно розв'язує задачі. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамостійність у виконанні завдань.

- підсумкове оцінювання:

Підсумкова контрольна робота:

20-18 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє ґрунтовні знання при виконанні практичних завданнях;

17-15 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, в основному розкриває зміст поставленого завдання. Допускаються несуттєві неточності, помилки у практичних завданнях;

14-12 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

11-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу зі змістової частини та виконання завдань самостійної роботи.

7.2. Організація оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 балів	Max – 80 балів
Усна відповідь	Семінари протягом семестру	«3» x 3 = 9	«5» x 3 = 15
Письмові завдання	Семінари протягом семестру	«3» x 2 = 6	«5» x 2 = 10
Експрес-тестування	Семінари протягом семестру	«1» x 5 = 5	«3» x 5 = 15
Участь у турнірі сперечальників	Травень	«7» x 1 = 7	«10» x 1 = 10
Письмова творча робота (аналіз аргументативного тексту)	Травень	«12» x 1 = 12	«15» x 1 = 15
Самостійне опрацювання двох проблемних питань курсу (самостійна	Лютий	«3» x 2 = 6	«5» x 2 = 10

робота)			
Розв'язування задач (самостійна робота)	Лютий	«3» x 1 = 3	«5» x 1 = 5
Підсумкова контрольна робота	Остання лекція	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як проста сума балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни: у курсі передбачено 1 змістова частина. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів з використанням інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Змістова частина курсу присвячена ознайомленню студентів із основними поняттями, законами, методами науки логіки та основами теорії та практики аргументації. Засвоєння матеріалу курсу надасть можливість студентам розвинути практичні уміння логічно правильно міркувати та сформулювати практичні навички побудови аргументацій.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		Лек.	Сем.	Сам. роб.
1.	Тема 1. Предмет і метод науки логіки	2		2
2.	Тема 2. Логіка та мова	2	2	
3.	Тема 3. Комунікація і поняття та ім'я	4		

4.	Тема 4. Комунікація, судження і висловлювання	2	2	4
5.	Тема 5. Міркування та його види	4	2	6
6.	Тема 6. Аргументація та критика в комунікації	2	2	4
7.	Тема 7. Структура аргументації	2	2	10
8.	Тема 8. Правила та помилки в аргументації	4	2	10
9.	Тема 9. Прийоми впливу в аргументації	4		10
10.	Турнір сперечальників	2		
11.	Підсумкова контрольна робота	2		
	Всього	30	12	46

Загальний обсяг – 90 год., у тому числі:

Лекцій – **30 год.**,

Семінарських занять – **12 год.**,

Самостійна робота – **46 год.**,

Консультації – **2 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. *Конверський А.Є.* Логіка: підручник. – К., 2016.
2. *Хоменко І.В.* Логіка: теорія та практика. – К., 2010.
3. *Щербина О.Ю.* Логіка для юристів: Курс лекцій. – К., 2007.

Додаткова:

1. *Абачиев С.К., Делия В.П.* Теория и практика аргументации. (К учебному курсу для специалистов по связям с общественностью). – М., 2004.
2. *Аристотель.* Первая аналитика. Вторая аналитика. // Аристотель. Соч. в 4-х т. – Т.1. – М., 1978.
3. *Арно А., Николь П.* Логика или искусство мыслить. – М., 1997.
4. *Арутюнова Н.Д.* От образа к знаку // Мышление, когнитивные науки, искусственный интеллект. – М., 1983. – С.147-161.
5. *Бредемайер К.* Черная риторика: Власть и магия слова. – М., 2006.
6. *Вригт Г.Х. фон.* Логика и философия в XX веке // Вопросы философии. - № 8. – 1992. С. 80-91.
7. *Войшвилло Е.К.* Понятие как форма мышления. – М., 1989.
8. *Герасимова И.А.* Введение в теорию и практику аргументации. – М., 2007.
9. *Еемерен Ф. ван, Гроотендорст Р., Хенкеманс Ф.С.* Аргументация: анализ, проверка, представление. – СПб., 2002.
10. *Еемерен Ф. ван, Гроотендорст Р.* Аргументация, коммуникация и ошибки. – СПб., 1992.
11. *Зайцев Д.В.* Теория и практика аргументации. – М., 2007.
12. *Ишмуратов А.Т.* Логический анализ практических рассуждений. – К., 1987.
13. *Колотилова Н.А.* Риторика. Навч. посібник. – К., 2007.
14. *Моррис Ч.У.* Основания теории знаков // Семиотика. – М., 2001.

15. *Пирс Ч.С.* Логические основания теории знаков. – СПб., 2000.
16. *Семиотика.* – М., 2001.
17. *Титов В.Д.* Логическое знание в его социально-исторической детерминации. – Харьков, 2004.
18. *Фреге Г.* О смысле и значении. // Фреге Г. Логика и логическая семантика. – М., 2000.
19. *Уолтон Д.* Аргументы ad hominem. – М., 2002.
20. Хинтикка Я., Хинтикка М. Шерлок Холмс против современной логики: к теории поиска информации с помощью вопросов // Язык и моделирование социального взаимодействия. – М., 1987. – С.265-281.
21. *Хоменко І.В.* Еристика: Підручник. – К., 2008.
22. *Чалдині Р.* Психологія впливу. – Харків, 2015.
23. *Чалдині Р.* Переконавання: революційний метод впливу на людей. – Харків, 2017.
24. *Щербина О.Ю.* Логіка та юридична аргументація. – К., 2013.
25. *Эко У.* Полный назад! «Горячие войны» и популизм в СМИ. – М., 2007.
26. *Argumentation* // <http://www.springerlink.com/content/0920-427x/>
27. *Freeley A.J.* *Argumentation and Debate: Critical Thinking for Reasoned Decision Making* / A.J. Freeley, D.L. Steinberg. – Belmont/CA: Wadsworth : Cengage Learning, 2008. – 531 p.
28. *Hitchcock D.L.* The pragma-dialectical account of argument schemes. In E.T. Feteris, B.J. Garssen & A.F. Snoeck Henkemans (Eds.), *Keeping in touch with pragma-dialectics*. Amsterdam : Benjamins, 2011. – P. 185-205.
29. *Tindale Cr.W.* *Rhetorical Argumentation: Principles of Theory and Practice* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sagepub.com/booksProdDesc.nav?prodId=Book226569#tabview=samples>
30. *Walton D.* // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dougwalton.ca/papers.htm>

Додаток (завдання для самостійної роботи)

1. Самостійне опрацювання питання «Узагальнення та обмеження понять» (письмово).
 - 1) Що таке узагальнення? Наведіть приклади.
 - 2) Що таке обмеження? Наведіть приклади.
 - 3) Проведіть узагальнення та обмеження таких понять: студент, журналіст, країна, історія України, цікава книга.

2. Самостійне опрацювання питання «Основні формально-логічні закони» (письмово).
 - 1). Визначення поняття «логічний закон». Природні, нормативні та логічні закони у спілкуванні.
 - 2). Загальна характеристика основних формально-логічних законів (закону тотожності, закону протиріччя, закону виключеного третього, закону достатньої підстави).

3. Розв'язування задач з теми «Основні формально-логічні закони» (письмово).

Які логічні закони порушено у наведених висловах:

 - А) «Дякую від усього народу. Про інших не знаю...» (З листа телеглядача на телебачення).
 - Б) «При всьому багатстві вибору, іншої альтернативи немає» (Рекламний вислів).
 - В) Увечері у саду відпочинку К. і Д. в нетверезому стані порушували тишу, в результаті чого згоріли дві лавки, за що і були покарані.
 - Г) «Дивно, як це людині вдається жити в просторі і часі, не маючи досить часто ні простору, ні хвилини вільного часу» (Фелікс Кривин).

Рекомендована література:

1. *Конверський А.Є.* Логіка: підручник. – К., 2016. – С.24-42, 152-153, 161-162.
2. *Хоменко І.В.* Логіка: теорія та практика. – К., 2007. – С.70-71, 117-119, 129-131.